

Р. Р. Білик

кандидат економічних наук, доцент, докторант,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті подані характеристика і принципи формування політики регіональної безпеки з України. Проведено порівняння політики регіональної та національної економічної безпеки, із акцентом на світову практику формування системи забезпечення безпеки на регіональному рівні. Здійснено аналіз інституційно-правового забезпечення регіональної безпеки відповідно до виду нормативно-правового документу, хронології ухвалення та органу, відповідального за його прийняття. Проаналізовано перспективи запровадження змін до управління регіональним розвитком на основі міжнародних документів, зокрема Програми ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». Запропоновано напрями вирішення проблем регіонального управління і забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні в Україні.

Ключові слова: регіональна безпека, забезпечення економічної безпеки, регіональна політика, інституційний базис, правові аспекти

Bilyk R. INSTITUTIONAL LEGAL ASPECTS OF SUPPORTING REGIONAL ECONOMIC SECURITY

The characteristics and principles of regional security policy of Ukraine are described in the article. Comparison of regional and national economic security is done, with a focus on the global practice of the security system at the regional level. The analysis of the institutional, legal maintenance of regional security according to the type of legal documents, approval chronology and authority responsible for its adoption was done. The changes of perspectives of regional development based on international instruments, in particular the EU Programme "Support to Regional Development Policy in Ukraine" were analyzed. Directions addressing regional governance and economic security at the regional level in Ukraine were offered.

Key words: regional security, providing economic security, regional policy, institutional basis, legal aspects

Актуальність дослідження економічної безпеки в Україні постала з розпадом Радянського Союзу і формуванням окремої незалежної держави, а з початком військових дій на Сході набула особливої гостроти. Економічна безпека швидко стала невід'ємною компонентою не лише наукового, але соціально-економічного середовища. Дослідженнями економічної безпеки займаються як українські, так і зарубіжні науковці: О.Барановський, З.Варналії, О.Власюк, А.Гальчинський, В.Горбулін, В.Мунтян, А.Мокій, А.Сухоруков; Л.Абалкін, І.Богданов, А.Сенчагов та ін. Зважаючи на сучасні тенденції розвитку регіонів України та реформування регіональної політики, особливої уваги потребують питання безпеки регіонів, що є недостатньо дослідженими. Метою статті є проаналізувати стан системи забезпечення регіональної безпеки в Україні та окреслити напрями її інституційно-правового вдосконалення.

Розглядаючи економічну безпеку як такий стан економіки та інститутів влади, за якого забезпечується гарантований захист національних інтересів і гармонійний, соціально орієнтований розвиток країни [1], отримуємо підтвердження її важливості як базису соціально-економічного розвитку, інтегрованого макроекономічного показника, основи для розробки стратегії державної політики і заходів її реалізації та ключової умови узгодження системи економічних інтересів країни.

Як інституційна одиниця економічна безпека відображає водночас матеріально-речовий (досить високий рівень розвитку продуктивних сил, здатний забезпечити важливу частку натуральних та вартісних елементів розширеного відтворення ВВП) і соціально-політичний базис (достатньо високий

рівень суспільної злагоди щодо довгострокових національних цілей, які дають можливість розробити і прийняти державну стратегію соціального та економічного розвитку) соціально-економічного розвитку держави.

На думку науковців, в Україні криза суспільства найбільшою мірою охопила саме економіку, оскільки мали місце катастрофа планової економічної системи та намагання побудувати капіталізм західного зразка [2], що, попри невдачу, само по собі вже було суспільним потрясінням. Не лише на початку 90-х рр. XX століття, але й загалом причини загроз суспільному розвитку криються в соціально-економічних процесах. Так, проблеми економічного розвитку, реформування та подолання кризових явищ в незалежній Україні розпочалися як наслідок розпаду системи народного господарства Радянського Союзу. Основними такими передумовами стали (1) дезінтеграція регіональних виробничих структур і розбалансованість між їх видобувними та переробними ланками; (2) згортання внутрішнього ринку та дисбаланс регіонального розвитку; (3) розрив господарських зв'язків суб'єктів ринку з країнами колишнього СРСР; (4) втрата конкурентоспроможності національних виробників, і як наслідок, (5) наростання соціальної напруги [3, с.17]. Чітка прив'язка економічної політики за часів Радянського Союзу до розподілу між регіонами (що на той час були республіками, а потім стали суверенними державними утвореннями) стала – через розвал системи – ключовою проблемою формування ефективної економічної політики новоутвореної української держави.

Ступінь самостійності та можливість формування регіоном власної економічної політики з врахуванням

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

його специфіки, проте не на шкоду державі, є основою політики забезпечення економічної безпеки регіону. При цьому першочергове значення має децентралізація, розподіл функцій управління між централізованою державною владою та регіональною. На прикладі світового досвіду можна стверджувати, що децентралізація призводить до економічного розвитку регіонів, підвищення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів, зростання якості та рівня життя населення регіонів, появи місцевої ініціативної еліти [4].

Формуючи політику забезпечення економічної безпеки регіону в межах держави, необхідно усвідомлювати його цілісність і наявність основних складових елементів розвитку: (1) територія регіону із матеріально-технічною базою, природними умовами, економічним становищем, соціально-демографічним складом населення; (2) основне виробництво та

виробнича інфраструктура регіону [3, с. 20]; (3) соціальна інфраструктура як сукупність об'єктів, які забезпечують задоволення культурних, соціально-побутових та інших потреб населення регіону.

Проблеми, що існують на рівні регіону, віддзеркалюють проблеми, що існують в країні, і є індикатором розвитку, оскільки регіон є невідомою часткою соціально-економічної системи держави і перебуває з нею у постійній взаємодії та тісному взаємозв'язку. Відносини всередині регіону та між регіонами в межах країни спрямовані на використання внутрішніх ресурсів регіонів для розвитку і вдосконалення структури матеріального виробництва, розвитку соціальної та виробничої інфраструктури, забезпечення екологічної та соціальної безпеки. Така система взаємозв'язків політики регіонів і держави відображена на рис. 1.

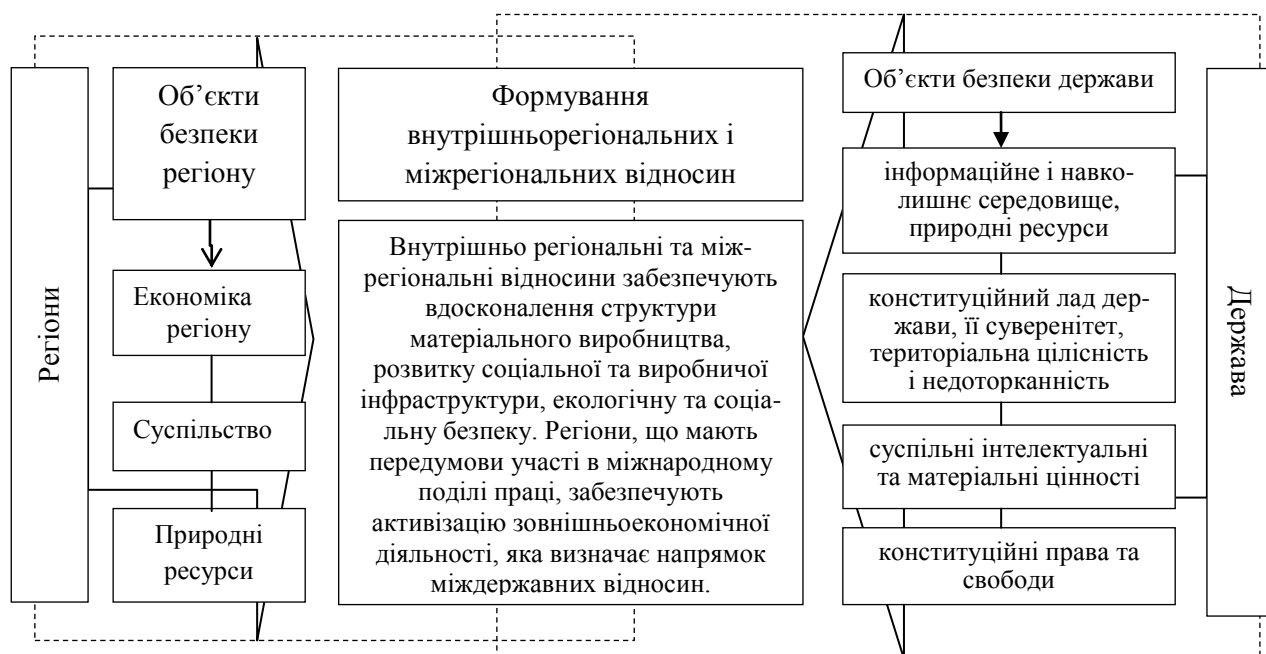

Рис. 1. Взаємодія регіонів і держави в системі формування політики забезпечення економічної безпеки (Складено за: [3, с. 18-21])

Акцентуючи увагу на формуванні ефективної політики управління регіональним розвитком і безпекою, виокремимо ключові блоки пов'язаних з цим проблем як загроз економічній безпеці регіону:

1. Недосконалість правової бази, яка регламентує права і обов'язки регіонів. Світовий досвід свідчить, що саме недосконалість або відсутність правової бази є причиною конфліктних ситуацій та загострення криз і соціального напруження (в Італії – П'ємонт, Сицилія, в Росії – Чечня, в Україні – Кримська Автономія, в Англія – Північна Ірландія).

2. Неefективна бюджетно-фінансова політика. В економічно розвинених країнах світу (США, Німеччина, Японія) частка місцевих фінансів становить 50-60% від обсягу фінансових ресурсів цих держав.

3. Невідповідний рівень підготовки та кваліфікації управлінських кадрів на регіональному рівні.

4. Відсутність або нерозвиненість економічної інфраструктури (насамперед господарюючих суб'єктів).

5. Недостатня поінформованість та обізнаність населення зі змістом і суттю економічних реформ як наслідок незадовільної роз'яснювальної роботи з формування у населення свідомості господаря свого регіону.

Перелічені проблеми послаблюють економічну безпеку регіонів, а небажання громадян взяти відповідальність за розвиток власного району, місця проживання, регіону, а натомість очікування «сильної руки» з центру призвело до кризових явищ, які переросли у військово-політичний конфлікт і соціальну катастрофу в східних областях України.

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Політика регіонального розвитку в Україні розвивається на базі сукупності нормативно-правового забезпечення, що охоплює понад 20 Законів України, рішень Конституційного Суду, указів Президента, рішень Кабінету міністрів України, актів центральних органів виконавчої влади. Серед визначальних для регіональної політики безпеки законодавчих актів варто виокремити Закони України: «Про стимулювання розвитку регіонів» (від

08.09.05 р.), «Про Генеральну схему планування території України» (від 07.02.02 р.), постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» (від 21.07.06 р.) та ін. Перелік нормативно-правових актів, що формують правове підґрунтя політики забезпечення економічної безпеки, та їх характеристика подані в табл. 1.

Таблиця 1

Правове підґрунтя політики забезпечення економічної безпеки регіонів України

Назва документа, дата прийняття, орган	Характеристика ключових положень
Закони України	
Про місцеве самоврядування в Україні, 21.05.1997 № 280/97-ВР, зі змінами від 02.06.2015, Верховна Рада України	Визначає систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Визначення термінів «територіальна громада, представницький орган місцевого самоврядування, органи самоорганізації населення, бюджет місцевого самоврядування, самооподаткування». Система місцевого самоврядування. «Первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є територіальна громада села, селища, міста».
«Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України», 23 березня 2000 р. № 1602-III, Верховна Рада України	Визначення термінів «державне прогнозування економічного і соціального розвитку», «програми економічного і соціального розвитку». Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку: цілісності, об'єктивності, науковості, гласності, самостійності, рівності, дотримання загальнодержавних інтересів. Система прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку
«Про планування і забудову територій», 20 квітня 2000 р. № 1699-III, Верховна Рада України, втратив чинність на підставі Закону № 3038-VI від 17.02.2011	Визначення термінів «планування територій, містобудівна та проектна документація, Генеральна схема планування території України, регіональні правила забудови, громадське обговорення та слухання». Організація і фінансування робіт з планування територій. «Планування територій на регіональному рівні полягає у розробленні та затвердженні схем планування територій АРК, областей, районів, регулюванні використання їх територій, ухваленні та реалізації відповідних рішень про дотримання містобудівної документації відповідно до закону».
«Про Генеральну схему планування території України», 07 лютого 2002 р. № 3095-III, Верховна Рада України	Передумови, напрями та недоліки використання території України. Наведено результати аналізу стану використання території України; визначено основні напрями використання території; викладено пропозиції щодо реалізації Генеральної схеми. Вдосконалення систем розселення та забезпечення сталого розвитку населених пунктів. Етапи та суб'єкти реалізації Генеральної схеми.
«Про державні цільові програми», 18 березня 2004 р. № 1621-IV, Верховна Рада України	Визначення та види державних цільових програм: загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля. Державні цільові програми в системі планування та прогнозування економічного і соціального розвитку України. Основні стадії розроблення та виконання державної цільової програми, громадське обговорення концепції програми. Повноваження органів державної влади з розроблення та виконання цільових програм.
«Про стимулювання розвитку регіонів», 08 вересня 2005 р. № 2850-IV, Верховна Рада України	Визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної регіональної політики стимулювання розвитку регіонів і подолання депресивності територій. Визначення термінів «регіон, стимулювання розвитку регіонів, депресивна територія, промисловий та сільський район». Фінансування та звітність щодо стимулювання розвитку регіонів та подолання депресивності територій.
«Про засади державної регіональної політики», 05.02.2015 № 156-VIII, Верховна Рада України	Подано мету, принципи, об'єкти та суб'єкти державної регіональної політики; законодавство з питань державної регіональної політики. Визначено умови формування державної стратегії регіонального розвитку, етапи та план заходів з її реалізації. Розкрито Повноваження КМУ та інших суб'єктів у сфері державної регіональної політики; Міжвідомчої координаційної комісії з питань регіонального розвитку та Агенції регіонального розвитку
Постанова Кабінету Міністрів України	
«Про затвердження Порядку розроблення, моніторингу та оцінки результатів реалізації Державної стратегії регіонального розвитку», 16.11.2011 р. № 1189	Встановлює основні вимоги до розроблення Державної стратегії регіонального розвитку. відображаються результати аналізу соціально-економічного розвитку регіонів; характеристика основних проблем розвитку регіонів; основні пріоритети державної регіональної політики на відповідний період; стратегічні цілі та напрями розвитку регіонів; основні завдання розвитку регіонів та етапи їх виконання; очікувані результати реалізації.
«Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року», 6 серпня 2014 р. № 385	Стратегія визначає цілі державної регіональної політики та основні завдання центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, спрямовані на досягнення зазначених цілей, а також передбачає узгодженість державної регіональної політики з іншими державними політиками, які спрямовані на територіальний розвиток. Визначено основні принципи реалізації державної регіональної політики. Цілі державної регіональної політики до 2020 року. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток.

Складено за: [5]

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Перелічені документи складають правову основу забезпечення безпеки регіону, а органи, відповідальні за їх прийняття та реалізацію, є інституційною основою здійснення політики забезпечення безпеки. Схема інституційно-правового регулювання та формування політики забезпечення економічної безпеки подана на рис. 2.

Серед об'єктів політики забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні законодавством України виокремлено лише території регіонів, а також груп регіонів, об'єднаних за визначеними критеріями, проте в законодавстві упущено поняття захисту прав територіальної громади, яка є «первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є територіальна громада села, селища, міста» (Закон України про місцеве самоврядування [6]). З одного боку, територіальні громади є суб'єктами забезпечення політики економічної безпеки, а з іншого – саме їхні інтереси та права покликана захищати політика безпеки регіону.

Зважаючи на суспільно-політичні перетворення, які проходять в Україні в 2014-2015 рр., необхідно провести модернізацію регіонального розвитку. У Державній стратегії регіонального розвитку до 2020 року з цього приводу зазначено: «з початку 2014 року з'явилися додаткові ризики, пов'язані як із зовнішнім впливом дій Російської Федерації стосовно АР Крим, м. Севастополя та східних регіонів України, так і з внутрішніми чинниками, що породжені недосконалістю державної політики» [7].

Реформування потрібно провести на основі нової парадигми розробки та впровадження державної

регіональної політики, складниками якої є: (1) перехід від регіональної політики «єдиного центру» до політики врахування багатоієрархічних інтересів суб'єктів господарювання на регіональному рівні та інших регіональних гравців, усвідомлення «мультицентристської» сутності природи регіонального управління, врахування принципів вертикальної та горизонтальної координації управлінських заходів щодо стимулювання регіонального розвитку; (2) поступова відмова від політики перерозподілу ресурсів, «вирівнювання» та прагнення досягти мінімізації соціально-економічних диспропорцій регіонального розвитку до політики створення рівних можливостей та сприятливих інституційних передумов для комплексного розвитку регіонів України, підвищення їх конкурентоспроможності; (3) перехід від застосування прямих інструментів стимулювання розвитку регіонів (субсидування, надання податкових пільг) до комплексного регуляторного впливу, застосування гібридних інструментів та механізмів стимулювання регіонального розвитку (у т. ч. задіяння потенціалу державно-приватного партнерства, створення регіональних кластерів, використання переваг міжрегіонального, транскордонного співробітництва, розвитку Єврорегіонів); (4) удосконалення системи середньострокового та довгострокового стратегічного планування регіонального розвитку на засадах координації секторального, територіально-просторового та управлінського підходу, що становить фундамент формування та реалізації нової державної регіональної політики в Україні [8].

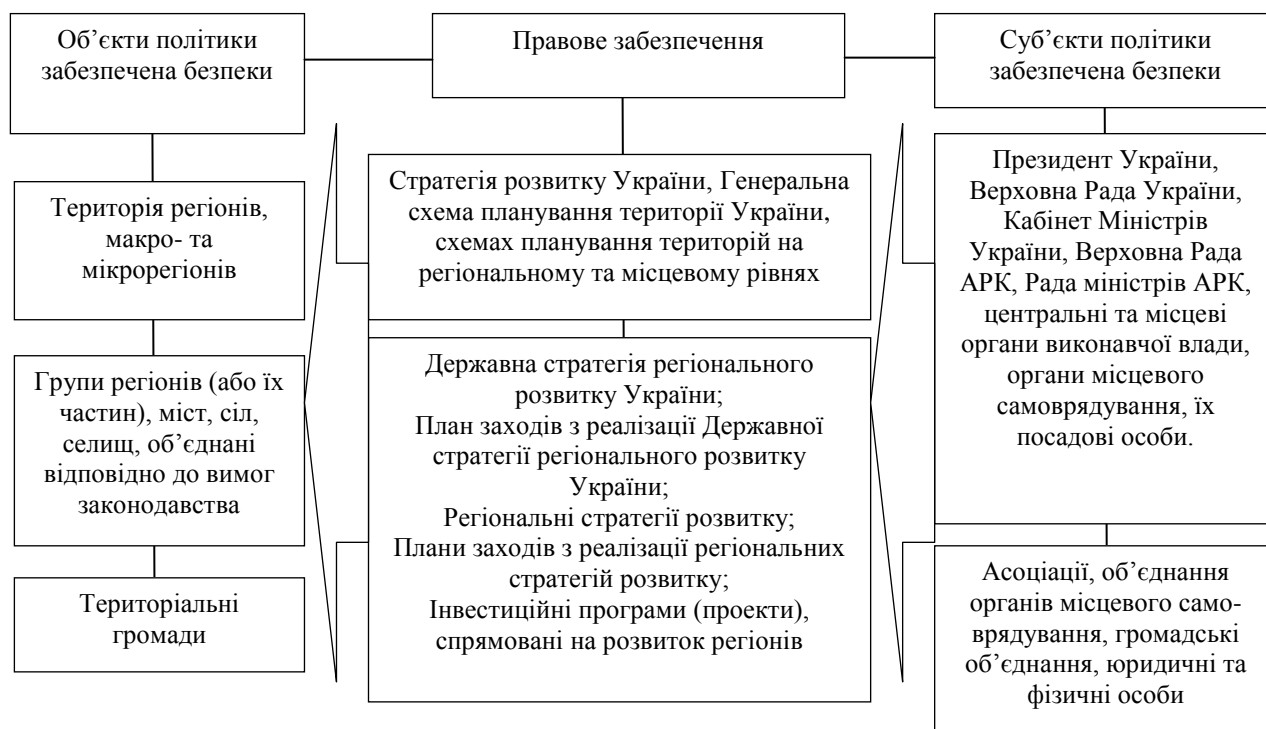

Рис. 2. Інституційно-правове забезпечення політики формування регіональної економічної безпеки в Україні (Складено автором)

Виклики часу та необхідність реформ з використанням потенціалу інституційних механізмів стимулювання розвитку регіонів обумовили прийняття оновленої Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року (у 2014 р.). Попередній документ, ухвалена у 2006 році Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року, не враховувала виклики, які постали після світової кризи 2008-2010 рр. і новітніх подій в Україні після Революції гідності, а також тенденції модернізації регіонального розвитку в контексті євроінтеграції України – зокрема, після підписання Угоди про асоціацію.

Основним недоліком попередньої стратегії було те, що закладені ній інструменти стимулювання регіонального розвитку були спрямовані на вирішення хронічних проблем просторового та соціально-економічного розвитку регіонів. Натомість потрібні були нові – які сприяли б створенню дієвих стимулів саморозвитку, самоорганізації та активізації економічної ініціативи на місцях.

Невизначеність стратегічних векторів розвитку і цивілізаційного вибору потребувала корекції в новій редакції стратегії регіонального розвитку. Зокрема, й узгодження із стратегічними пріоритетами регіонального розвитку країн ЄС як чинника прискорення євроінтеграції.

Оскільки зміна векторів стратегічного розвитку України була одним з чинників переформатування регіонального розвитку з акцентами на адаптацію до євроінтеграційних процесів, вагомою інституційною підтримкою реалізації державної регіональної політики в Україні виступає Програма ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» [9]. Угода між Урядом України та Європейським Союзом про її фінансування набрала чинності 19.12.2012 року (бюджет Програми – 20 млн євро).

Розвиток інституційної спроможності – один з пріоритетних напрямів інституційної допомоги ЄС: створення Координаційної ради для координації системи управління регіональним розвитком (підвищення інституційної спроможності органів виконавчої влади, місцевих органів влади, недержавних установ через створення професійних мереж і системних тренінгів з питань регіонального розвитку).

Таким чином, для удосконалення інституційно-правового підґрунтя політики забезпечення економічної безпеки особливо актуальними постають такі заходи: (1) активізація роботи щодо формування дієвого інституційно-правового поля для впровадження державної регіональної політики; (2) впровадження інноваційних підходів до диверсифікації фінансування регіонального розвитку; (3) використання механізмів реалізації проектів регіонального розвитку через Державний фонд регіонального розвитку; (4) удосконалення роботи Державного фонду регіонального розвитку в Україні; (5) залучення потенціалу національних проектів для стимулювання формування середовища економічного розвитку на місцевому, регіональному рівні; (6) аналіз існуючих в Україні державних цільових програм, їх актуальності, своєчасного та повного виконання;

залучення міжнародної технічної допомоги для розвитку інституційного середовища стимулювання регіонального розвитку. Поєднання заходів внутрішньої політики із заходами зовнішньої дасть змогу удосконалити засади державної регіональної політики та пов'язаної з нею політики забезпечення економічної безпеки.

Список використаних джерел:

1. *Основи економічної теорії. Підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2008. – 448 с.*
2. *Економічна безпека [Текст]: навч. посіб. / [за ред. О. Джузі; О. Користін, О. Барановський, Л. Герасименко та ін.] – К. : Алерта; КНТ; Центр; Центр учбової літератури, 2010. – 368 с.*
3. *Антошкін В. Сутність соціально-економічної безпеки регіонів та її зв'язок з національною безпекою держави. // Економіка та управління національним господарством. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – № 3 (27). – 2014. – С.17-23.*
4. *Чернявський А.А. Безопасность предпринимательской деятельности. Конспект лекций. / Чернявский А. – К.: МАУП, 1998. – 124 с.*
5. *Законодавство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>*
6. *Закон України «Про місцеве самоврядування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.*
7. *Про затвердження «Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року». Постанова КМУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.*
8. *Білик Р. Завдання удосконалення інституційно-правового забезпечення регіональної політики в Україні / Білик Р. // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2014. – № 4. – С.40-45.*
9. *Угода про фінансування програми «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_b48.*

References

1. *Shevchenko, L. (2008). Osnovy ekonomichnoyi teoriiyi [Basis of economic theory]. Kharkiv: Pravo. [in Ukrainian].*
2. *Dzhudzha, O. (Ed.). (2010). Ekonomichna bezpeka [Economic security]. Kyiv: Alerta. [in Ukrainian].*
3. *Antoshkin, V. (2014). Sutnist' sotsialno-ekonomichnoyi bezpeky rehioniv i yiyi zvyazok z natsionalnoyu bezpekoyu derzhavy [Socio-economic regional security and its connection with national economic security]. Ekonomika ta upravlinnya natsionalnym hospodarstvom – Economy and managing national household. 3 (27), 17-23. [in Ukrainian].*
4. *Chernyavskiy, A. (1998). Bezopasnost' predprinimatelskoy deyatel'nosti [Security of entrepreneurship activity]. Kyiv: MAUP. [in Russian].*
5. *Zakonodavstvo Ukrayiny [Law of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/>. [in Ukrainian].*
6. *Supreme Council of Ukraine. (1997) (2015). "Pro mistseve samovryaduvannya" ["On local government"]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian].*
7. *Pro zatverdzhennya "Derzhavnoyi stratehiyi rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku". [On approving "State strategy of regional development till 2020"]. Government decree. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>. [in Ukrainian].*

8. Bilyk, R. (2014). *Zavdannya udoskonalennya instytutsiyno-pravovoho zabezpechennya rehionalnoi polityky v Ukrayini [Improving institutional-law bases of maintaining regional policy in Ukraine]. Vol. 4. (pp.40-45). Vinnytsya: Vinnytsya polytechnic institute. [in Ukrainian].*

9. *Uhoda pro finansuvannya prohramy "Pidtrymka polityky rehionalnoho rozvytku v Ukrayini" [Agreement on financing the program "Support of regional development policy in Ukraine"] Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_b48. [in Ukrainian].*

УДК 332.1:658.8

М. І. Пирч

кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет "Львівська політехніка", м. Львів

ПОЗИЦІОНУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЇ БРЕНДУ МІСТА: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

У статті проаналізовано стратегії брендів польських міст, охарактеризовано інструменти позиціонування їхніх брендів та запропоновано принципи брендингу міст для органів місцевого самоврядування України. Бренд міста – це інструмент його конкурентної боротьби за інвестиції, туристів, мешканців, кваліфіковану робочу силу. Головним викликом при розробці стратегії бренду міста є його позиціонування – виявлення конкурентної переваги, що повинна закріпитися в свідомості цільової аудиторії. При опрацюванні стратегії свого бренду українські міста можуть використовувати піраміду ідентичності – інструмент, що визначає такі базові параметри бренду: характерні риси та "особистість", позиціонування, обіцянка для споживачів. Бренд міста варто базувати не лише на раціональній, але й на емоційній користі для споживача, яку можна отримати лише в даному місті. Важливими елементами стратегії бренду міста є місія, візія бренду та дерево цілей.

Ключові слова: бренд міста, стратегія бренду, позиціонування бренду, піраміда ідентичності, обіцянка бренду.

Pyrch M. POSITIONING AS AN ELEMENT OF A CITY BRAND STRATEGY: EXPERIENCE OF POLAND

The article is devoted to the analysis of Polish cities brand strategies. Instruments of city brand positioning are characterized and principles of city branding for Ukrainian authorities are defined. City brand is a sum of emotions, ideas and associations, which are tightly connected with the city and define its identity. City brand positioning is the main challenge in a process of a city brand creation. It means defining a competitive advantage of the city, which must be fixed in consumers consciousness. In creation of city brands polish experts often use a pyramid of identity – an instrument, which defines basic brand characteristics: attributes (city characteristic features), personality (human features, peculiar to the brand), positioning (desirable perception of the brand), promise (benefits for consumers). Looking for identity each city should find its unique proposition for consumers and promise them some unique emotional benefits.

Important elements of a city brand strategy are: brand vision, brand mission, objectives tree.

Key words: city brand, brand strategy, brand positioning, brand promise

Сильний бренд міста є важливою передумовою його зрівноваженого розвитку. Це інструмент конкурентної боротьби міста за інвестиції, туристів, мешканців, кваліфіковану робочу силу. Брендівому місту легше вирішувати суспільні проблеми, ефективно використовувати існуючий потенціал та активізувати громадську активність мешканців.

В Україні деякі міста вже роблять спроби створення своїх брендів. Хоча загалом питання маркетингу і брендингу міста часто залишаються поза увагою. Після стабілізації військово-політичної ситуації в країні та виходу економіки з кризи появляться нові завдання з розвитку українських міст. При розробці стратегій бренду нашим містам варто черпати ідеї та вчитися досвіду в польських міст, які в цій сфері знаходяться на багато кроків попереду.

Проблеми маркетингу територій є відносно новим предметом аналізу у світовій та вітчизняній науковій літературі. Так, теоретичні та практичні аспекти брендингу міста досліджували такі українські науковці, як О. Соскін, К. Богун, О. Біловодська, Н.

Гайдабрус, О. Карий, Ю. Яковлева та ін. Однак такі дослідження мають несистематичний характер. Метою статті є аналіз стратегій брендів польських міст, характеристика інструментів позиціонування міста та розробка відповідних рекомендацій для органів місцевого самоврядування України.

Бренд міста – це сукупність емоцій, понять і асоціацій, які з ним найтісніше пов'язані і які визначають його ідентичність [4, С. 26]. Створення бренду міста – брендинг – не може мати характеру поодиноких чи випадкових дій, оскільки вони принесуть відносно слабкі і нетривалі результати. Цей процес мусить реалізуватися відповідно до прийнятої стратегії.

Стратегія бренду міста має не менш важливе значення, ніж стратегія його розвитку. Обидві стратегії в довгостроковому періоді мають на меті покращення якості життя в місті [11, С. 4]. Але в той час, як стратегія розвитку передбачає конкретні дії, спрямовані на очевидне фактичне досягнення вказаної мети, то стратегія бренду – це сукупність